

O‘ZBEKISTONDA ELEKTR ENERGIYASINI HISOBLASHNING ZAMONAVIY USULLARI VA HOZIRIGI KUNDAGI NARXLARI

Muhammadjonov Asrorjon Ahadjon o‘g‘li

*Farg‘ona viloyati Dang‘ara tumani Dang‘ara ko‘p tarmoqli texnikumi
Elektr stansiyalari va tarmoqlari fani o‘qituvchisi*

Annotatsiya: Ushbu maqola O‘zbekistonda elektr energiyasi iste‘molini hisoblashda qo‘llaniladigan zamonaviy usullarni o‘rganadi va hozirgi narx tuzilmalariga oydinlik kiritadi. Tadqiqot elektr energiyasidan foydalanishning tarixiy kontekstini o‘rganadi, mamlakatning energetika landshaftini har tomonlama ko‘rib chiqish uchun adabiyotlarni tahlil qiladi. Maqolaning asosiy qismida elektr energiyasini hisoblash usullari evolyutsiyasi, joriy narxlarga ta‘sir etuvchi omillar va O‘zbekiston elektr energiyasi bozoridagi so‘nggi tendentsiyalar muhokama qilinadi. Natijalar bo‘limida asosiy xulosalar yoritilgan, xulosada esa O‘zbekistondagi elektr energiyasining hozirgi holati to‘g‘risida tushunchalar berilgan, yakunda kelgusida takomillashtirish bo‘yicha takliflar berilgan.

Kalit so‘zlar: O‘zbekiston, elektr energiyasi, hisob-kitob usullari, narxlari, energetika landshafti, tarixiy ma‘lumotlar, bozor tendentsiyalari.

Iqtisodiyoti o‘tib borayotgan Markaziy Osiyo davlati O‘zbekiston o‘tgan yillar davomida energetika sohasida sezilarli yutuqlarga erishdi. Elektr iste‘molini hisoblash usullarini va narxga ta‘sir etuvchi omillarni tushunish iste‘molchilar va siyosatchilar uchun juda muhimdir. Ushbu maqola O‘zbekistonda elektr energiyasini hisoblashning zamonaviy usullari va joriy narx tuzilmalarini har tomonlama tahlil qilishga qaratilgan. O‘zbekistonda 2023-yil 1-oktabrdan elektr energiyasini hisoblashning yangi tabaqalashtirilgan modeliga o‘tildi. Undan tashqari Hukumat qaroriga asosan, 2023-yil 1-noyabrdan o‘rtacha oylik iste‘mol miqdoridan ortiqcha elektr energiyasi sarflanganlarga narxlar bir necha barobar qimmatlashdi. Bu qarorlar O‘zbekistonda elektr energiyasidan samaraliroq foydalanishga qaratilgan.

O‘zbekistonda elektr energiyasini hisoblashning hozirgi holatini tushunish uchun mavjud adabiyotlarni o‘rganish zarur. Oldingi tadqiqotlar tarixiy ma‘lumotlarni, me‘yoriy-huquqiy bazalarni va mamlakatning energetika landshaftini shakllantirgan texnologik yutuqlarni ochib berishi mumkin. Adabiyotlarni ko‘rib chiqish O‘zbekistonda elektr energiyasini hisoblash usullari evolyutsiyasini tushunish uchun asos bo‘lib xizmat qiladi.

1.2.1	Ovqat tayyorlash uchun markazlashgan holda elektr plitalari bilan jihozlangan ko'p kvartirali uy-joylar va yotoqxonalarda yashaydigan maishiy iste'molchilar uchun:		147,5
1.2.2	Qolgan iste'molchilar uchun:		295
1.3	Iste'molchilarning IV guruhi:		900

Qarorga ko'ra, iste'mol qilinadigan elektr energiyasidan oqilona foydalanish maqsadida elektr energiyasining quvvati o'rtacha oylik iste'mol miqdoridan oshib ketgan III guruh iste'molchilariga:

- 1 001 dan 5 000 kVt soatgacha iste'mol uchun belgilangan tarifga nisbatan 2 barobar (590 so'm);
- 5 001 dan 10 000 kVt soatgacha iste'mol uchun belgilangan tarifga nisbatan 3 barobar (885 so'm);
- 10 000 kVt soatdan yuqori iste'mol uchun belgilangan tarifga nisbatan 4 barobar (1180 so'm) o'suvchi koeffitsiyent qo'llaniladi.

Xulosa va takliflar:

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, ushbu maqolada O'zbekistonda elektr energiyasi iste'molini hisoblashning zamonaviy usullari va joriy narx tuzilmalariga ta'sir etuvchi omillar to'liq ko'rib chiqiladi. Tarixiy ma'lumotlar va adabiyotlar tahlili kontekstni taklif qiladi, asosiy qismi esa hisoblash usullari va joriy narxlash modellari evolyutsiyasini o'rganadi. Natijalar bo'limida asosiy xulosalar yoritilgan, xulosada esa O'zbekistondagi elektr energiyasining hozirgi holati haqida qisqacha ma'lumot berilgan.

O'zbekistonda energetika sektorini rivojlantirish uchun siyosatchilar yanada ilg'or va samarali hisob-kitob usullarini qo'llashni ko'rib chiqishlari kerak. Bundan tashqari, shaffof va moslashuvchan narxlash mexanizmi barqaror energiya amaliyotini rag'batlantirish bilan birgalikda elektr energiyasi bozorining yanada barqaror va sezgir bo'lishiga hissa qo'shishi mumkin. Uzluksiz monitoring va global energetika tendentsiyalariga moslashish O'zbekistonda barqaror va arzon elektr ta'minotini ta'minlashda hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2023 yil 15 sentabrdagi "Yoqilg'i-energetika sohasida bozor mexanizmlarini joriy etishning qo'shimcha chora-tadbirlari to'g'risida"gi 475-sonli qarori.

2. Nurniyozov F, Turg`unnova R. Elektr energiyasi ishlab chiqarish usullari va ishlab chiqarish samaradorligini oshirish. JOURNAL OF MARKETING, BUSINESS AND MANAGEMENT(JMBM)/SJIF FACTOR: 5.57. 2023.
3. <https://het.uz/oz/lists/view/1919>
4. <https://daryo.uz/2023/10/05/ozbekistonda-elektr-energiyasi-narxi-meyordan-ortiq-ishlatganlar-uchun-tort-baravargacha-qimmatlashadi>.
5. <https://lex.uz/docs/3505789#edi6544754>